

In 7 stappen kinderen een plek in Participatieverordening

Alle gemeenten zijn per 2027 verplicht te beschikken over een Participatieverordening die voldoet aan de Wet versterking participatie op decentraal niveau. Deze handreiking helpt om jeugdparticipatie daarin direct mee te nemen.

Het recht van kinderen¹ om mee te praten over alles wat hen aangaat, staat niet in de eerder-genoemde wet, maar vloeit – voor Nederland en dus ook voor de Nederlandse gemeenten – voort uit artikel 12 van het VN-Kinderrechtenverdrag. Bovendien maakt de jeugd een belangrijk onderdeel uit van de gemeente en verrijkt en versterkt hun mening beleid en besluitvorming.

Child Friendly Cities Initiative zet voor u zeven stappen op een rij om eenvoudig te komen tot een Participatieverordening die recht doet aan de positie van kinderen. Aan de hand van de model-Participatieverordening van de VNG worden in het blauw concrete tekstsuggesties gegeven.

Uit artikel 12 Kinderrechtenverdrag volgt:

Alle kinderen hebben het recht hun mening te geven over alle aangelegenheden die hen betreffen, direct en indirect, nu en in de toekomst.

1. Neem in de aanhef artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag op

Met het opnemen van artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag in de aanhef van de Participatieverordening, wordt direct het belang van jeugdparticipatie zichtbaar.

Voorbeeld:

Gelet op de artikelen 149 en 150 van de Gemeentewet, de artikelen 3.1, 2.4 en 3.4 van de Omgevingswet, de artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit en artikel 12 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind;

1. Onder kinderen wordt verstaan: iedereen tot 18 jaar.

2. Neem jeugd en jeugdparticipatie op bij de definities

Door bij de definities jeugd en jeugdparticipatie afzonderlijk te vermelden, komt deze groep nadrukkelijk onder de aandacht. Hierdoor kan vanaf het begin van een participatietraject al rekening worden gehouden met hoe zij op een betekenisvolle manier kunnen participeren.

Voorbeeld:

Inwoners: *ingezetenen als bedoeld in artikel 2 van de Grondwet, waaronder ook wordt begrepen: kinderen, zijnde iedereen tot achttien jaar.*

Inwonersparticipatie: *op initiatief van de gemeente betrekken van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid, waaronder ook jeugdparticipatie valt: het op een betekenisvolle manier betrekken van kinderen bij alle aangelegenheden die hen direct of indirect, nu en in de toekomst aangaan.*

Uitdaagrecht: *het recht van inwoners, waaronder ook kinderen, en maatschappelijke partijen, om de feitelijke uitvoering van een gemeentelijke taak over te nemen.*

3. Geef de belangen van kinderen een expliciete plek

De mening van kinderen is relevant om hun belangen te kunnen bepalen en die vervolgens mee te kunnen wegen bij de besluit- en beleidsvorming. Dit kan in de verordening bijvoorbeeld tot uitdrukking gebracht worden door het toevoegen van een extra lid aan het artikel over de reikwijdte.

Voorbeeld:

Over alle aangelegenheden die kinderen direct of indirect, nu en in de toekomst aangaan, worden kinderen om hun mening gevraagd zodat hun belangen kunnen worden meegewogen bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid.

4. Beschrijf de randvoorwaarden om kinderen te betrekken

Het betrekken van kinderen vraagt om een op hen toegesneden aanpak en de juiste voorwaarden. Door dit in de Participatieverordening te benoemen, wordt dit een integraal onderdeel van een participatietraject. Dit kan bijvoorbeeld door het artikel over het plan voor bewonersparticipatie aan te vullen.

Voorbeeld:

Het plan bevat in ieder geval (...)
Voor zover het zaken betreft die kinderen aangaan, informatie over het doel, het proces en de planning om kinderen op een betekenisvolle en veilige manier hun mening te vragen, alsmede informatie over op welke manier kinderen op een passende manier van informatie worden voorzien en worden begeleid en ondersteund.

Deze informatie zou ook een plek kunnen krijgen in een artikel over de zorgplicht van het bestuursorgaan.

Voorbeeld:

Het bestuursorgaan zorgt ervoor dat de participatie van jeugd voldoet aan de voorwaarden van betekenisvolle participatie, inclusief de voorwaarden om deze participatie op een veilige wijze te laten plaatsvinden.

5. Neem op dat kinderen een terugkoppeling krijgen

Door kinderen te informeren over wat er met hun inbreng is gedaan, wordt een beslissing voor hen begrijpelijk. Ook draagt het bij aan vertrouwen en vergroot het de bereidheid om deel te nemen aan een volgend participatietraject. In de Participatieverordening kan dit bijvoorbeeld verwerkt worden door het artikel over het eindverslag aan te vullen.

Voorbeeld:

1. Nadat inwonersparticipatie heeft plaatsgevonden, stelt het bestuursorgaan een eindverslag van de inwonersparticipatie op en maakt dit [binnen (bijvoorbeeld twee weken)] openbaar. Indien kinderen zijn betrokken, wordt tevens een kindvriendelijke versie opgesteld met een terugkoppeling van wat er met hun inbreng is gedaan en wordt deze op een voor hen toegankelijke wijze openbaar gemaakt.

2. Het eindverslag bevat in elk geval:

a. een beschrijving van het proces dat is gevolgd met een aparte beschrijving van de participatie van jeugd.

b. de uitkomsten van het proces en de argumenten die naar voren zijn gebracht. Separaat wordt vermeld wat de inbreng was van de jeugdparticipatie en op welke wijze deze is meegewogen in het besluitvormingsproces.

6. Maak het uitdaagrecht expliciet en toegankelijk voor de jeugd

Als kinderen geattendeerd worden op de mogelijkheden van het uitdaagrecht en zij daarin gefaciliteerd worden, kunnen zij zaken overnemen die voor hen van belang zijn. In de artikelen over het uitdaagrecht kunnen de mogelijkheden voor kinderen en wat voor hen nodig is expliciet opgenomen worden.

Voorbeeld:

Inwoners en maatschappelijke partijen kunnen bij het college een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht indienen. Kinderen worden op een passende manier geïnformeerd over deze mogelijkheid.

Het college zorgt ervoor dat voor kinderen geschikte informatie en passende ondersteuning beschikbaar en vrij toegankelijk is.

Voor zover het verzoek gedaan is door een kind, zorgt het bestuursorgaan ervoor dat het kind op een passende, kindvriendelijke manier op de hoogte wordt gesteld van de reactie op het verzoek.

7. Neem jeugdparticipatie op in begroting en participatiejaarverslag

Door jeugdparticipatie op te nemen in de begroting, kan voldoende budget worden gereserveerd om kinderen op een betekenisvolle manier te betrekken, begeleiden en ondersteunen. Door jeugdparticipatie ook onderdeel te laten zijn van het participatiejaarverslag, is er controle mogelijk op het daadwerkelijk betrekken van kinderen. Deze aspecten kunnen een plek krijgen in de bepalingen in de Participatieverordening over de begroting en het jaarverslag.

Voorbeeld:

Het college neemt elk jaar een paragraaf in de begroting op waarin de speerpunten voor participatie in het komend jaar benoemd worden en neemt in de begroting geoordeeld budget op om de participatie van jeugd te faciliteren [en legt deze paragraaf ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor].

Het college neemt elk jaar een paragraaf in het jaarverslag op waarin het college verslag doet van de uitvoering van deze verordening en waarin afzonderlijk verslag wordt gedaan van de verschillende trajecten van jeugdparticipatie [en legt deze ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor].

Tip: stel aanvullend een regeling jeugdparticipatie op

Hierin kan verder uitgewerkt worden hoe jeugdparticipatie op een structurele en betekenisvolle manier vorm krijgt.

Meer lezen over wat betekenisvolle jeugdparticipatie inhoudt?

- [Negen voorwaarden voor betekenisvolle jeugdparticipatie](#) van CFCI
- [Handreiking veilige jeugdparticipatie](#) van CFCI
- [Handreiking kinder- en jongerenparticipatie](#) van de VNG waaraan UNICEF bijdroeg

Het Child Friendly Cities Initiative is een programma van UNICEF waarmee gemeenten ondersteund worden bij het verankeren van de kinderrechten in beleid en praktijk. Meer weten over dit programma? Kijk dan op www.unicef.nl/cfc

Ieder kind moet kind kunnen zijn. We willen allemaal dat kinderen kunnen opgroeien in een omgeving waar ze zich veilig en geborgen voelen, toegang hebben tot basisvoorzieningen zoals onderwijs en zorg, waar ze kunnen spelen, leren en groeien en waar hun stem wordt gehoord en ertoe doet. Hier hebben ze recht op. Het netwerk van Child Friendly Cities (CFC) biedt gemeenten handvatten voor het omzetten van deze rechten naar de praktijk.

UNICEF Nederland

Bezuidenhoutseweg 74
2594 AW Den Haag

Telefoon: 088 444 9650
E-mail: childfriendlycities@unicef.nl
www.unicef.nl/childfriendlycities